

Effectiveness of the Training Program Based on Experiential Learning Approach to Enhance the Spirituality of Teachers of The College of Dramatic Arts Students Bunditpatanasilpa Institute¹

Nutta Ragumpol²

Received: March 19, 2023 Revised: April 28, 2023 Accepted: June 7, 2023

Abstract

This study aimed to study effectiveness of enhance the spirituality of teachers development program. It is a quasi-experimental research. The sample were the first-year students in the field of Dramatic Studies and Music Education (4-year program), College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute. Forty students were grouped equally into experimental and control groups: 20 students per group. Data were collected using the spirituality of teachers test in a pre-test prior to participating, a post-test immediately after and a follow-up test one month later. The results showed that a post-test period of students received program had of enhance the spirituality of teachers higher than pre-test and control group with statistical significance, in follow-up period of 1 month, the students who received program had of the spirituality of teachers decreased little from post - test, still higher than the students who did not receive the spiritual teacher program. At the result, this research showed that using the spirituality of teachers program, It is effective for enhance the spirituality of teachers of students. Therefore, the use of the study model should be encouraged to enhance in the long term. to maintain the spirit of being a teacher to remain permanently.

Keywords: The spirituality of teachers, the spirituality of teachers program, students of the college of dramatic arts, Bunditpatanasilpa Institute, experiential learning

¹ This paper submitted in partial fulfillment of research project “Effectiveness of the Training Program Based on Experiential Learning Approach to Enhance the Spirituality of Teachers of The College of Dramatic Arts Students Bunditpatanasilpa Institute”

² Lecturer at Department of General Education, The College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute.
E-mail: nuttaeey@gmail.com

ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้าง จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์¹

ณัฐธา ระกำพล²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษา และสาขาดนตรีศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล 1 เดือน ผลการวิจัย พบว่า ในระยะหลังการทดลอง นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมฯ มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในระยะติดตามผล 1 เดือน นักศึกษาที่ได้รับโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู มีจิตวิญญาณความเป็นครูลดลงเล็กน้อย แต่ยังคงสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การใช้โปรแกรมฯ มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาได้ ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้นำรูปแบบจากการศึกษาไปใช้ในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูในระยะยาว เพื่อคงไว้ซึ่งจิตวิญญาณความเป็นครูให้คงอยู่อย่างถาวร

คำสำคัญ: จิตวิญญาณความเป็นครู โปรแกรมจิตวิญญาณความเป็นครู นักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้าง จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์”

² อาจารย์ ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อีเมล: nuttaey@gmail.com

ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

“จิตวิญญาณความเป็นครู” คือ การปฏิบัติหน้าที่ของครู ด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเทด้วยจิตและวิญญาณ ทุ่มเทแรงใจและแรงกายในการปฏิบัติงาน อุทิศตนเพื่อการสอน พัฒนาทักษะการสอน และที่สำคัญคือ มีความศรัทธาในวิชาชีพครู มุ่งมั่นพัฒนาตนเองด้วยใจและเกิดความศรัทธามีใจรักต่ออาชีพครู พร้อมทั้งจะเสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ สังคม ประเทศชาติ นอกจากนี้ยังหมายถึง การรับรู้ การแสดงออกทางด้านจิตใจที่ตีงามได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และการมีจิตวิญญาณความเป็นครูจึงมีความสำคัญต่อวิชาชีพครู เพราะจะเป็นตัวกำหนดให้ครูรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีความทุ่มเทเสียสละเพื่อคุณภาพของศิษย์ ประพฤติตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีความรักใคร่ ห่วงใย และมีความปรารถนาดีต่อศิษย์ แต่การที่ครูจะทำหน้าที่ครูให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เป็นครูจะต้องฝึกฝนและพัฒนาตนเองเสียก่อนที่จะไปปลูกฝังหรือให้การอบรมสั่งสอนผู้อื่น (Pongpaibool, 1997; Kothavee, 2014; Office of the Basic Education Commission, 2014; Matavanukul, 2013) การขาดจิตวิญญาณในความเป็นครู เป็นปัญหาสำคัญที่กลายเป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครู คือ ครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณ ในขณะที่ครูรุ่นเก่าก็ไม่ยอมปรับตัว ปัญหาเรื่องครูขาดจิตวิญญาณที่กลายเป็นครูที่มีอาชีพครูมากกว่าการเป็นครูอาชีพ นอกจากนี้หลักสูตรของการศึกษาวิชาชีพครูในปัจจุบันได้เน้นวิชาการมากกว่าการสร้างนิสิตนักศึกษาให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ (Office of the Education Council, 2007; Mahawong, 2018)

จิตวิญญาณความเป็นครู เป็นจิตลักษณะของครูที่มีจิตใจและการกระทำที่สะท้อนถึงการเป็นครูที่ดีใน 4 ประการ ได้แก่ ความเมตตากรุณา ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ การมีคุณธรรมและจริยธรรม และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู (Clark, 1995; Hessong & Week, 1987; Mascaro et al., 2004; Kernochan et al., 2007; Lynch & O'riordan, 1998; Kaensan et al., 2016; Chalakbang, 2016; Kromraruy et al., 2017; Prasartree, 2019; Banyat, 2021) ดังนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตครูให้มีคุณภาพ เป็นครูที่มีจิตวิญญาณในการเป็นครูอย่างแท้จริง และมีแนวทางในการกลั่นกรองนักศึกษาที่มีความสนใจที่จะเรียนเพื่อไปเป็นครูให้เลือกคนที่มีอุปนิสัยและความตั้งใจที่จะเป็นครูอย่างแท้จริง (Pajak & Blaise, 1989; Chalakbang, 2016; Chiengkul, 2010)

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ความคิด และทักษะต่าง ๆ ด้วยวิธีการหลากหลาย โดยการดึงเอาประสบการณ์จากตัวเอง แล้วกระตุ้นให้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้นออกมา เพื่อพัฒนาความคิด เจตคติ และทักษะไปสู่ความรู้ใหม่ ผ่านเทคนิค วิธีการ เช่น การพูด การเขียน การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น (Kolb, 1984) โดยกระบวนการการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ การทบทวน ประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การไตร่ตรอง สะท้อนคิด การสรุปสร้างความรู้ใหม่ และการวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้ (Kolb, 1984; Dean & Murk, 1998; Honey & Mumford, 1992; Hongkhunthod, 2015; Khaemmanee, 2007; Suapumee et al., 2017) ซึ่งสอดคล้องกับ Duangwiset and Sitthisomboon (2017) มีความเห็นว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สามารถเพิ่มทักษะ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในบุคคลได้ โดยได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยใช้การ

พัฒนารูปแบบการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาครูที่ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการสอนหลังการสอนทักษะชีวิต สูงกว่าก่อนการสอนทักษะชีวิต และผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการสอน พบว่า นักศึกษาครูมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการฝึกอบรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาโปรแกรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างการเป็นครูมืออาชีพ (Kothavee, 2014; Puttanachot, 2019; Yasothara et al., 2022) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการพัฒนา และการเสริมสร้างความเป็นครูมักจะมีมุ่งเน้นการพัฒนาครูในด้านอื่น เช่น การเป็นครูมืออาชีพ โดยในส่วนการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูไม่ได้ศึกษาพัฒนา หรือสร้างเสริมให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่มีความสำคัญกับการปฏิบัติงานที่ดีของครูทั้งหมด การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การมีคุณธรรมและจริยธรรม และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีความสำคัญกับการปฏิบัติงานของครูค่อนข้างจะเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการเป็นครูวิชาชีพโดยตรง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษา การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยต้องการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในสาขานาฏศิลป์ศึกษาและดนตรีศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยให้เกิดการตระหนักรู้ มีความรู้สึกนึกคิด ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูให้เกิดขึ้นกับตนเอง เป็นการเสริมสร้างโดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมก่อนที่นักศึกษาครูจะจบออกไปเป็นครูในอนาคตต่อไป เนื่องจากการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูต้องเริ่มพัฒนาจากคนที่กำลังเริ่มเรียนครู หรือผู้ที่กำลังศึกษาเพื่อจะไปเป็นครู โดยสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูควรจัดให้มีรูปแบบหรือหลักสูตรการฝึกอบรมนักศึกษาครูให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูก่อนที่จะเป็นครูอย่างแท้จริง และควรปลูกฝังผู้เรียนให้มีความพร้อมตั้งแต่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 เพื่อการเป็นครูวิชาชีพที่มีคุณภาพต่อไป (The Teachers Council of Thailand, 1990; Kothavee, 2014) ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเมตตา กรุณา 2) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 3) การมีคุณธรรมและจริยธรรม และ 4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู โดยนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) การไตร่ตรอง สะท้อนคิด 3) การสรุปสร้างความรู้ใหม่ และ 4) การวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Darbavasu (2016) ซึ่งพบว่า แนวทางในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มี 4 ประเด็นคือ 1) การจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพครู 2) การจัดการเรียนการสอนวิชาเอก 3) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 4) การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครู และผลการศึกษาของ Inta (2017) เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และพบว่า การนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาใช้ในกิจกรรมการฝึกอบรมทำให้ระดับการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการ

ฝึกอบรมตามแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านความเมตตา กรุณา ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูฯ มีค่าเฉลี่ยคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครู สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ทั้งในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล 1 เดือน
2. กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครู สูงกว่าก่อนการทดลอง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการวิจัย ดังนี้

จิตวิญญาณความเป็นครู

แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่นำจิตวิญญาณความเป็นครูมาใช้ในการงานวิจัย ด้วยการสังเคราะห์องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูจากงานวิจัย ได้แก่ Hessong and Week (1987), Mascaro et al. (2004), Kernochan et al. (2007), Lynch and O'riordan (1998), Kaensan et al. (2016), Chalakbang (2016), Kromraruay et al. (2017), Prasartree (2019), และ Banyat (2021) โดยจิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีจิตใจและการกระทำที่สะท้อนถึงการเป็นครูที่ดีใน 4 ประการ ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การมีคุณธรรมและจริยธรรม และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู โดยมีความหมาย ดังนี้

1. ความเมตตา กรุณา หมายถึง การที่ครูแสดงถึงการมีความปรารถนาดีต่อศิษย์ ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ เข้าใจช่วยเหลือเมื่อศิษย์ประสบปัญหาทั้งส่วนตัวและการเรียน ตลอดจนยกย่อง ชมเชยให้กำลังใจศิษย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยการมีใจเป็นกลางด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ไม่ลำเอียง ไม่มีอคติ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง 2) การมีความปรารถนาดีต่อศิษย์ 3) การแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อศิษย์ประสบปัญหา และ 4) การยกย่อง ชมเชยให้กำลังใจศิษย์
2. ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู หมายถึง การมีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อมาเป็นครู ด้วยความรักศรัทธา และมีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพครู ยกย่องเชิดชูเกียรติแห่งวิชาชีพครู รวมถึงการพัฒนาทักษะ มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และเพิ่มพูนความรู้ในการเป็นครูวิชาชีพอยู่เสมอ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 2) การรักษาชื่อเสียงวิชาชีพครู และ 3) การพัฒนาวิชาชีพครู

3. การมีคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม มีความอดทน อดกลั้น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค พร้อมทั้งจะเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนยึดมั่นปฏิบัติในคุณงามความดี ไม่ประพฤตินไปในทางที่เสียหาย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์ สุจริต 2) ความอดทน อดกลั้น 3) ความรับผิดชอบ และ 4) การยึดมั่นปฏิบัติในคุณงามความดี)

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ หมายถึง การที่ครูมีความรู้ในหลักสูตรและเนื้อหาที่สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ โดยใช้ภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนปลูกฝังศิษย์ให้เป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอตามความสนใจและความถนัด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การมีความรู้ในหลักสูตรเนื้อหาวิชาที่สอน 2) การถ่ายทอดความรู้ตามหลักวิชาการ และ 3) การอบรมสั่งสอนศิษย์

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่นำการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มาใช้ในการงานวิจัย ด้วยการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จากงานวิจัย ได้แก่ Kolb (1984), Dean and Murk (1998), Honey and Mumford (1992), Hongkhunthod (2015), Khaemmanee (2007), Duangwiset and Sitthisomboon (2017), และ Suapumee et al. (1983) โดยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึงการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การไตร่ตรอง สะท้อนคิด การสรุปสร้างความรู้ใหม่ และการวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้ โดยมีความหมายดังนี้

1. การทบทวนประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Reviews & Share) เป็นขั้นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวน ค้นหาประสบการณ์ แสดงความรู้สึกต่อประสบการณ์ของตนเองที่ผ่านมา โดยกระตุ้นให้คิด วิเคราะห์ ได้อธิบายเหตุผลตามความคิดเห็นส่วนบุคคล และพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเอง แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นกับสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นที่เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้

2. การไตร่ตรอง สะท้อนคิด (Reflection) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากกิจกรรม การฝึกปฏิบัติ จากกรณีศึกษา และการอภิปรายแบบมีส่วนร่วม จากนั้นดำเนินการไตร่ตรอง สะท้อนคิด และทบทวนด้วยความรอบคอบอย่างมีเหตุผล โดยเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้รับในขั้นตอนที่ 1 จนเกิดความเข้าใจว่ามีผลกระทบต่อความเชื่อ ความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองอย่างไร และอธิบายเหตุผลตามความคิดของแต่ละคนโดยสะท้อนถึงประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองในอดีตที่ผ่านมา และเสนอประสบการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลชัดเจนมากขึ้น

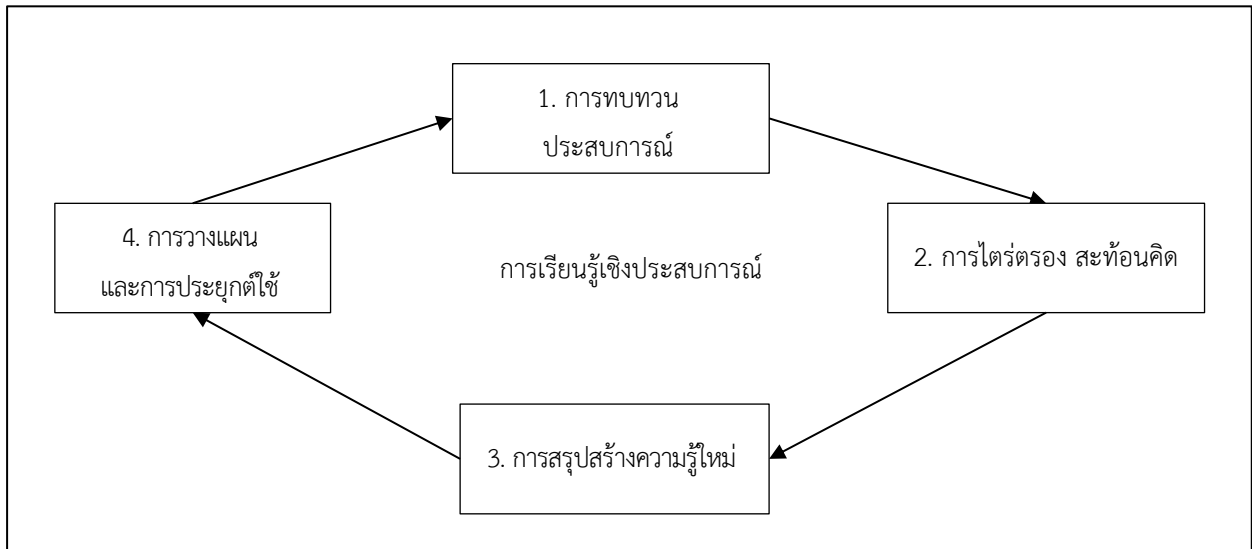
3. การสรุปสร้างความรู้ใหม่ (Generalization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ถอดความรู้และสรุปออกมาเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง จากประสบการณ์ และพิจารณาไตร่ตรอง สะท้อนความคิดในกระบวนการของกิจกรรม วิเคราะห์สังเคราะห์กิจกรรมที่ได้รับ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมรวบรวมข้อมูล เพื่อสรุปเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อไป โดยวิทยากรการฝึกอบรมจะทำหน้าที่สรุปสาระสำคัญของความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้

ของแต่ละบุคคล และจากการพูดคุยสนทนากันของกลุ่มให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ต้องเติมเต็มในความรู้ดังกล่าวให้สมบูรณ์ โดยการยกตัวอย่างประกอบ และชี้แนวทางการแก้ไขปัญหาหรือจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงความคิด และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ

4. การวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้ (Plan & application) เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับสถานการณ์แห่งความเป็นจริง สามารถวางแผน พัฒนาปรับปรุงประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และสามารถจัดการกับสภาพปัญหาที่อยู่รอบตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดวิธีที่จะปฏิบัติในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพครูต่อไป

ภาพประกอบ 1

วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

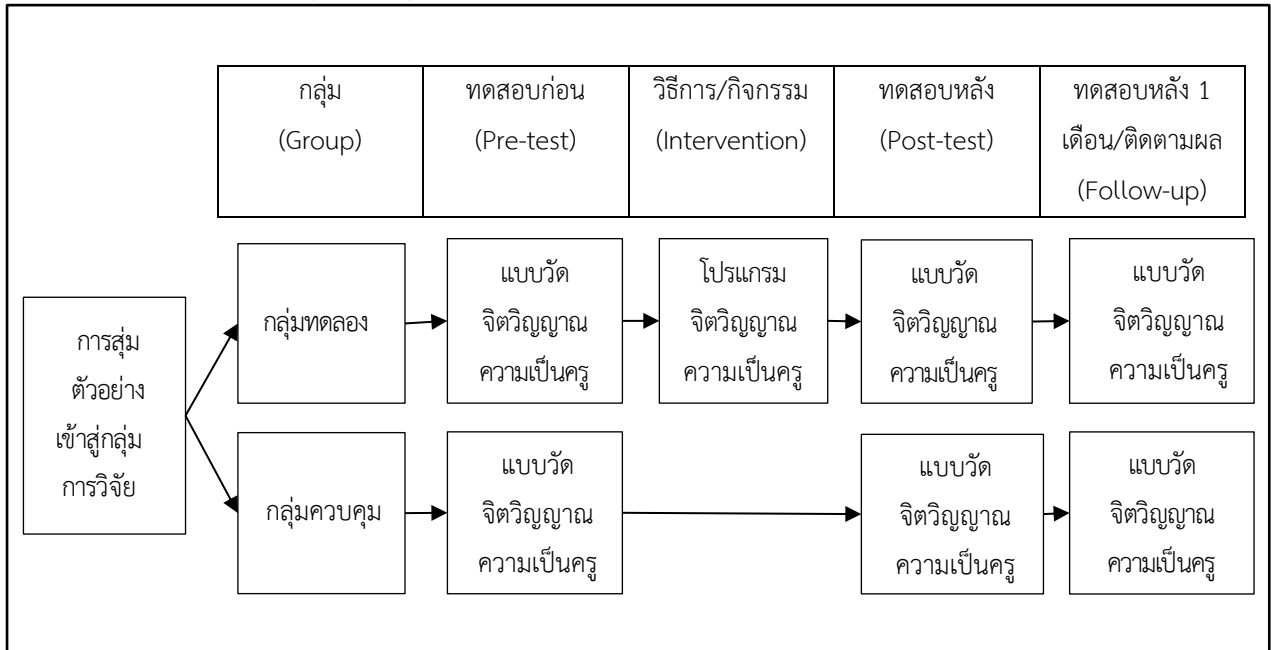

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - experiment study) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษาโดยการสุ่มสองกลุ่ม (Naiyaphat, 2005, p. 275) ดำเนินการ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2

การวิจัยเชิงทดลองโดยการสุ่มสองกลุ่ม วัดก่อน-หลังการทดลอง

จากภาพประกอบ 2 มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษาและสาขานนตรีศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (หลักสูตร 4 ปี) ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ได้กำหนดไว้ จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมชี้แจงโครงการวิจัยให้กลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และสอบถามความสมัครใจพร้อมทั้งยืนยันรายชื่อผู้สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญานความเป็นครู

2) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดจิตวิญญานความเป็นครูในระยะก่อนการทดลอง

3) ผู้วิจัยดำเนินการตามโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญานความเป็นครูที่สร้างขึ้นกับกลุ่มทดลอง โดยที่ในระหว่างดำเนินการตามโปรแกรม ผู้วิจัยจะสังเกตจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ในความร่วมมือ และการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการรักษาระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ในแต่ละกิจกรรม ผู้วิจัยจะบันทึกบรรยากาศและสังเกตการเปลี่ยนแปลงของผู้เข้าร่วมทดลองแต่ละคน และจะประเมินผลที่ได้จากการร่วมกิจกรรมในภาพรวมจากการร่วมโปรแกรมในแต่ละครั้ง และเลือกสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำของแต่ละกลุ่มกิจกรรม 5 คน เพื่อตรวจสอบว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทักษะ ทักษะ อารมณ์ ความรู้สึก และความประทับใจภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่เพียงใด ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

4) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดจิตวิญญานความเป็นครู ระยะหลังการทดลองทันที

5) ผู้วิจัยดำเนินการหลังจากเสร็จสิ้นโปรแกรมจิตวิญญานความเป็นครูแล้ว 1 เดือน โดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบวัดจิตวิญญานความเป็นครูสำหรับระยะติดตามผล เพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงและความคงทนของการมีจิตวิญญานความเป็นครู รวมทั้งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured Interview) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ของผู้เข้าร่วม

โปรแกรมที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำ (leader) ในแต่ละกลุ่มกิจกรรม 5 คน เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของโปรแกรมในเชิงคุณภาพเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อนำมาประกอบการอภิปราย และอธิบายผลว่า โปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูสามารถเสริมสร้างให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างไร และรวบรวมข้อค้นพบใหม่ๆ จากบริบทการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขานาฏศิลป์ศึกษาและสาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (หลักสูตร 4 ปี) จำนวนทั้งสิ้น 65 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลอง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีคะแนนของจิตวิญญาณความเป็นครูตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 40 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ในแต่ละคู่ เพื่อเข้ากลุ่มระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจึงได้สมาชิกกลุ่มจำนวน 20 คนต่อกลุ่ม โดยกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้ารับโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ยังไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเพื่อการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูมาก่อน และมีความสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมจนจบกระบวนการ โดยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับการพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมวิจัยตามหลักจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการประเมินจริยธรรมในงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายเลข จว. 270/2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

ผู้วิจัยออกแบบกระบวนการของโปรแกรม โดยพัฒนากระบวนการฝึกอบรม ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มี 4 ขั้นตอน คือ การทบทวนประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การไตร่ตรอง สะท้อนคิด การสรุปสร้างความรู้ใหม่ และการวางแผนและการประยุกต์ใช้ความรู้ โดยนำมาประยุกต์ใช้ในโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยขั้นแรก ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับประสบการณ์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวน ค้นหาประสบการณ์ มีความรู้สึกต่อประสบการณ์ของตนเองที่ผ่านมาก่อน จากนั้นพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองและ แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นกับสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อเรียนรู้กับผู้อื่นที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยผ่านกิจกรรม อาทิเช่น การดูวิดีโอ การฟังบรรยายเรื่องราว การพูดคุยสนทนา การทำงานกลุ่ม เกม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง และการนำเสนอผลการปฏิบัติจากกิจกรรม ผู้ดำเนินกิจกรรมหรือวิทยากรมีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรม ขั้นที่สอง เป็นขั้นที่มีการไตร่ตรอง สะท้อนคิด ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองจากประสบการณ์ และสะท้อนคิดจากกรณีศึกษา อภิปรายแบบมีส่วนร่วม และทบทวนด้วยความรอบคอบอย่างมีเหตุผล และสามารถอธิบายเหตุผลตามความคิดของแต่ละคน ขั้นที่สาม เป็นขั้นที่สรุปสร้างความรู้ใหม่ ผู้เข้ารับการอบรมสรุป ถอดความรู้และสรุปออกมาเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง เป็นหลักการ ความคิดรวบยอด อาจสรุปผลเป็นการบันทึก การเขียนแผนภาพโน้ตทัศน์ แผนภาพ แผนภูมิ การสรุปเป็นกรอบแนวคิด ตัวแบบหรือแบบจำลองความคิด และสุดท้ายการวางแผน และการประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับสถานการณ์แห่งความเป็นจริง สามารถวางแผน พัฒนาปรับประยุกต์ใช้ความรู้และนำไปใช้ได้จริง จากกระบวนการทั้งสิ้น 4 หน่วย 14 กิจกรรม ใช้

ระยะเวลาการฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 2 วัน 14 ชั่วโมง 20 นาที จากนั้นผู้วิจัยนำโปรแกรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความเห็นผู้เชี่ยวชาญอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 แล้วนำโปรแกรมฯ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) หรือศึกษานำร่อง (Pilot study) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง (Barbour & Kitzinger, 1999) ทั้งนี้โปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูดำเนินการในช่วงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 โดยรายละเอียดของโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ดังตาราง 1

ตาราง 1

รายละเอียดของโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	หัวข้อกิจกรรม	ระยะเวลา
นำเข้าสู่กิจกรรม	ปฐมนิเทศ	การบรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู กิจกรรมนำเข้าสู่เนื้อหา (คือฉัน คือเธอ)	60 นาที
1) ความเมตตา กรุณา	1	กิจกรรมการมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง ไม่มีอคติ	60 นาที
	2	กิจกรรมการมีความปรารถนาดีต่อศิษย์	60 นาที
	3	กิจกรรมการแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อศิษย์ประสบปัญหา	60 นาที
	4	กิจกรรมการยกย่อง ชมเชยให้กำลังใจศิษย์	60 นาที
2) ความรักและ ศรัทธาในวิชาชีพครู	5	กิจกรรมการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	60 นาที
	6	กิจกรรมการรักษาชื่อเสียงวิชาชีพครู	60 นาที
	7	กิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครู	60 นาที
3) การมีคุณธรรม และจริยธรรม	8	กิจกรรมความซื่อสัตย์ สุจริต	60 นาที
	9	กิจกรรมความอดทน อดกลั้น	60 นาที
	10	กิจกรรมความรับผิดชอบ	60 นาที
	11	กิจกรรมการยึดมั่นปฏิบัติในคุณงามความดี	60 นาที
4) การปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ครู	12	กิจกรรมการมีความรู้ในหลักสูตรเนื้อหาวิชาที่สอน	60 นาที
	13	กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ตามหลักวิชาการ	60 นาที
	14	กิจกรรมการอบรมสั่งสอนศิษย์	60 นาที
		สรุปกิจกรรมจิตวิญญาณความเป็นครู 4 ด้าน 14 องค์ประกอบ การประเมินหลังการอบรม	20 นาที
รวมทั้งสิ้น 2 วัน 14 ชั่วโมง 20 นาที			

2. แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู

ผู้วิจัยออกแบบแบบวัด โดยพัฒนาปรับปรุงยุคแบบวัดจากงานวิจัย ได้แก่ Lawthong and Visessuvanapoom (2010), Kothawee (2014), Charoensuk (2014), Phuham (2016), และ Banyat (2021) เนื่องจากเป็นแบบวัดที่ได้รับการศึกษาวิจัยและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของการศึกษาในครั้งนี้ คือ ความเมตตา กรุณา ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การมีคุณธรรมและจริยธรรม และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู โดยใช้มาตรวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 84 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การมีคุณธรรมและจริยธรรม และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากแบบวัดที่ได้รับกลับคืน จากนั้นจึงวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของจิตวิญญาณความเป็นครู ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลองหรือระยะติดตามผล 1 เดือน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เปอร์เซ็นไทล์ (Percentile) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครู

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจิตวิญญาณความเป็นครู ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเวลาก่อนการทดลอง (Pre - test) หลังการทดลอง (Post - test) และหลังการทดลองหรือระยะติดตามผล 1 เดือน (Follow up) โดยการทดสอบค่าที (independent sample t - test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปรเช่นเดียวกับ ข้อ 2) ระหว่างระยะก่อนการทดลอง (Pre-test) หลังการทดลอง (Post test) และหลังการทดลองหรือระยะติดตามผล 1 เดือน (Follow up) ภายในกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน โดยการทดสอบความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (repeated measures ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (pairwise comparisons) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษา จำนวน 40 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 20 ราย และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมฯ จำนวน 20 ราย ปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n = 20)		กลุ่มควบคุม (n = 20)		รวม (n = 40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
- ชาย	5	25.0	8	40.0	13	32.5
- หญิง	15	75.0	12	60.0	27	67.5
2. อายุ						
- 18 ปี	4	20.0	1	5.0	5	12.5
- 19 ปี	15	75.0	16	80.0	31	77.5
- 20 ปี	1	5.0	2	10.0	3	7.5
- 20 ปีขึ้นไป	-	-	1	5.0	1	2.5
3. ระดับการศึกษา						
- กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี	20	100.0	20	100.0	40	100.0
4. สาขาที่ศึกษา						
- ดนตรีศึกษา	10	50.0	8	40.0	18	45.0
- นาฏศิลป์ศึกษา	10	50.0	12	60.0	22	55.0

จากตาราง 2 ผู้วิจัยจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน พบว่า 1) เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คิดเป็นร้อยละ 75.0 และ 60.0 ตามลำดับ 2) อายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คิดเป็นร้อยละ 77.5 รองลงมาคือ อายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ 3) ระดับการศึกษา กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คิดเป็นร้อยละ 100.0 และ 4) สาขาที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือ สาขานาฏศิลป์ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.0 และ สาขาดนตรีศึกษา 45.0 ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีลักษณะใกล้เคียงกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานวิจัย ซึ่งได้แก่ ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูฯ

สมมติฐานข้อที่ 1 ระยะหลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูฯ สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูฯ

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ด้วยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (post-test) และติดตามผล 1 เดือน (follow-up) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยการทดสอบที่แบบเป็นอิสระจากกัน (independent samples t-test) พบว่า

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลเท่ากับ 4.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.13 ($M = 4.31, SD = 2.13$) กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู เท่ากับ 3.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 ($M = 3.12, SD = 0.46$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 12.66, p < .001$) และ**ติดตามผล 1 เดือน** กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครูเท่ากับ 4.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.98 ($M = 4.56, SD = 0.98$) กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู เท่ากับ 3.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 ($M = 3.17, SD = 0.65$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 27.47, p < .05$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าหลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน กลุ่มทดลองมีคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง ($n = 20$)		กลุ่มควบคุม ($n = 20$)		t	p
	M	SD	M	SD		
1. ความเมตตากรุณา						
ก่อนการทดลอง	4.10	0.10	4.07	0.20	-0.494	.312
หลังการทดลอง	4.80	0.13	4.20	0.25	-9.416	.000***
ติดตามผล 1 เดือน	4.68	0.14	4.15	0.19	-9.707	.000***
2. ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู						
ก่อนการทดลอง	4.04	0.17	3.99	0.24	-0.719	.238
หลังการทดลอง	4.82	0.17	4.00	0.23	-12.864	.000***
ติดตามผล 1 เดือน	4.55	0.18	4.13	0.26	-5.958	.000***
3. การมีคุณธรรมและจริยธรรม						
ก่อนการทดลอง	3.87	0.26	3.99	0.20	1.566	.063
หลังการทดลอง	4.74	0.14	4.11	0.17	-12.856	.000***
ติดตามผล 1 เดือน	4.57	0.19	4.08	0.24	-7.276	.000***
4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู						
ก่อนการทดลอง	3.83	0.30	3.98	0.26	1.674	.051
หลังการทดลอง	4.71	0.19	4.18	0.13	-10.112	.000***
ติดตามผล 1 เดือน	4.51	0.19	4.06	0.32	-5.459	.000***

หมายเหตุ. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

นอกจากนี้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ความเมตตากรุณา 2) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 3) การมีคุณธรรมและจริยธรรม และ 4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู จำแนกตามกลุ่มและช่วงเวลาของการวัด พบว่า คะแนนเฉลี่ยจิตวิญญาณความเป็นครูทั้ง 4 ด้าน ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลองและติดตามผล 1 เดือน มีการเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบเดียวกัน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จากนั้นลดลงเล็กน้อยในระยะติดตามผล 1 เดือน และสูงกว่าก่อนการทดลอง

สมมติฐานข้อที่ 2 ระยะหลังทดลองและติดตามผล 1 เดือน กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู สูงกว่าก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ด้วยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือนของกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยทดสอบ Sphericity ความแปรปรวนของคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสถิติ Mauchly's $W = .480$ และมีค่า Sig. = .000 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน ด้วยค่าสถิติ Mauchly's W

ระยะ	<i>M</i>	<i>SD</i>	Mauchly's <i>W</i>	<i>df</i>	Sig.
ก่อนการทดลอง	3.98	.153	.480	2	.000***
หลังการทดลอง	4.44	.351			
ติดตามผล 1 เดือน	4.33	.287			

หมายเหตุ. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA) โดยทดสอบ Sphericity ความแปรปรวนของคะแนนผล ทั้ง 3 ระยะ เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์และความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้ง (Compound Symmetry) จาก Mauchly's Test of Sphericity พบว่าจากค่าสถิติ Mauchly's $W = .480$ และมีค่า Sig. = .000 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดไม่เท่ากัน จึงเลือกใช้การอ่านค่าแบบ Greenhouse - Geisser ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน ด้วยค่าสถิติ Greenhouse - Geisser

Source	SS	df	MS	F	Sig.
การมีจิตวิญญาณความเป็นครู	4.664	1.316	3.544	48.941	.000***
Error (การมีจิตวิญญาณความเป็นครู)	3.717	51.328	.072		

หมายเหตุ. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน ด้วยค่าสถิติ Greenhouse - Geisser พบว่า มีค่า Sig. = .000 ซึ่งน้อยกว่า $p = .05$ แสดงว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ทั้ง 3 ระยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 2 ระยะผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยการวิเคราะห์ Pairwise Comparisons รายละเอียด ดังนี้

1) ค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p = .000$) โดยค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู หลังการทดลองเท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 ($M = 4.75, SD = 0.11$) และค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ก่อนการทดลองเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 ($M = 3.95, SD = 0.16$)

2) ค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ติดตามผล 1 เดือนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p = .000$) โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ติดตามผล 1 เดือนเท่ากับ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.14 ($M = 4.57, SD = 0.14$) และค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ก่อนการทดลองเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 ($M = 3.95, SD = 0.16$)

ตาราง 6

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู รายคู่ ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง ติดตามผล 1 เดือน ของกลุ่มทดลองด้วยการวิเคราะห์ Pairwise Comparisons

ระยะ (I)	ระยะ (J)	MD (I-J)	Std. Error	Sig.	F
ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	-.460	.063	.000***	48.941
	ติดตามผล 1 เดือน	-.357	.047	.000***	
หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	.460	.063	.000***	
	ติดตามผล 1 เดือน	.104	.032	.007**	
ติดตามผล 1 เดือน	ก่อนการทดลอง	.357	.047	.000***	
	หลังการทดลอง	-.104	.032	.007**	

หมายเหตุ. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ผลวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ทั้ง 3 ระยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1) ค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู **หลังการทดลอง** สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และระยะที่ 2) ค่าเฉลี่ยคะแนนผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู **ติดตามผล 1 เดือน** สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 **ผลวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2**

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ในระยะหลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน นักศึกษาในกลุ่มทดลองมีผลคะแนนเฉลี่ยจิตวิญญาณความเป็นครูสูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองมีผลคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการทำให้นักศึกษาเกิดการตระหนักรู้ รู้สึกนึกคิดที่จะมีจิตวิญญาณความเป็นครู โดยในการอบรม พบว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมให้ความร่วมมือสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อคิดและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการอบรม ตลอดจนผู้เข้าร่วมฝึกอบรมด้วยกันเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยผลการสำรวจความพึงพอใจมีค่าเท่ากับ 4.6 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ซึ่งนับว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจต่อโปรแกรมในระดับดีมาก

ผลการวิจัยในระยะหลังการทดลองและติดตามผล 1 เดือน และกลุ่มทดลองมีผลคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองดังกล่าว เป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาโปรแกรมตั้งแต่การศึกษาวรรณกรรม ตำรา งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสร้างโปรแกรม ชุดกิจกรรมฝึกอบรม การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ฝึกอบรม นอกจากนี้มีการนำโปรแกรมไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อบกพร่อง อุปสรรคที่พบมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้โปรแกรมสมบูรณ์ก่อนทำการทดลอง โดยในระหว่างการฝึกอบรม ผู้วิจัยนำการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งคือประสบการณ์ต่าง ๆ และสถานการณ์จริงของผู้เข้าร่วมโปรแกรมมาเชื่อมโยงกับกิจกรรม กรณีศึกษาต่าง ๆ จากคลิป์วิดีโอ การเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นการไตร่ตรอง สะท้อนคิด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ค้นหาปัญหาที่แท้จริง เพื่อนำสู่การปรับประยุกต์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และในสถานการณ์ต่างๆ ที่ประสบให้ดีขึ้น และสรุปเป็นหลักคิด แนวทางของตนเอง ผ่านเทคนิคการฝึกอบรมในกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งหลักการของแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ Eaka (2017) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในหนังสือครูแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการที่เกิดจากพฤติกรรมภายในของผู้เรียน ได้แก่ ความคิด ความรู้สึก ทักษะคติ ในการเรียนรู้ให้ได้มาซึ่งแนวคิดรวบยอด แนวคิด ความรู้ใหม่ ๆ ผ่านการเปลี่ยนแปลงจากประสบการณ์ (Kolb, 1984) และตัวอย่างผลในเชิงประจักษ์จากผลการวิจัยของ Sriarporn et al. (2013) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระยะหลังคลอดของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ได้แก่ กิจกรรมฟื้นฟูคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมรู้คิดพิจารณา ไตร่ตรอง กิจกรรมประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และกิจกรรมสร้างความคิดรวบยอด เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและ จริยธรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมโดยนักศึกษา และอาจารย์ประจำคณะวนิชวิทยาลัยที่เข้าร่วมกิจกรรมมี ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมที่ดำเนินการด้วย กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เกิดประสิทธิผลทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ Moon (2004) และ Ghaye and Ghaye (1998) ที่กล่าวว่าการสะท้อนคิด ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของกิจกรรมการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นกระบวนการสร้างความหมาย (meaning - making process) มุ่งเปลี่ยนแปลง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากการเรียนรู้ประสบการณ์หนึ่งไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้งกว่าเดิม มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ ประสบการณ์หนึ่งกับประสบการณ์หรือความคิด เชื่อมโยงความรู้สึกความคิดและการกระทำที่มีอิทธิพลต่อกัน โดย การสะท้อนคิดเป็นการคิดที่ลึกซึ้งเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของผู้เข้าร่วมสัมมนา เช่น การใช้กรณีศึกษา เป็นการ เรียนรู้จากเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง เป็นวิธีการที่ฝึกฝนการเผชิญปัญหาและแก้ปัญหา โดยไม่ต้องรอให้ เกิดปัญหาจริง ฝึกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ความคิดของผู้อื่นทำให้มีความคิดที่กว้างขึ้น ได้แนวทาง วิธีการใหม่ที่เหมาะสมกับตนเอง นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในที่สุด (Shulman, 1992) ดังผลจากการวิจัย ของ Nhoorit et al. (2020) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้าง ความศรัทธาใน วิชาชีพครู ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พบว่า ผลคะแนนความศรัทธาในวิชาชีพครูทั้ง 3 ด้าน ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านเจตคติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อ เสริมสร้าง ความศรัทธาในวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นผลมาจากรูปแบบการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ที่เน้นกระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้และปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ เพื่อเป็นการยืนยัน ถึงประสิทธิผลของโปรแกรมโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ที่ พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยจิตวิญญาณความเป็นครู ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความรักและ ศรัทธาในวิชาชีพครู ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครู สูงกว่ากลุ่ม ควบคุมหลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน และกลุ่มทดลองมีผลคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครู ทั้ง 4 ด้าน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นผลมาจากอิทธิพลของโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูฯ มีผลการมีจิตวิญญาณความเป็นครู ทั้งในภาพรวมและราย ด้าน 4 ด้าน ในระยะหลังการทดลอง และหลังการทดลอง 1 เดือน สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ดังนั้น สถาบันการศึกษาสาขาวิชาชีพครูต่าง ๆ ที่ต้องการเสริมสร้างให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครู จึงควรนำ

โปรแกรมนี้มาใช้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาและขยายผลไปสู่ประโยชน์ต่อการพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันการศึกษาด้วย

2. การนำโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูฯ ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องนำความรู้จากการเข้าร่วมโปรแกรมที่ได้รับไปอธิบายขยายผล โดยคณาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ขยายผลความรู้โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู กับวิทยาลัยนาฏศิลป์ อีก 12 แห่ง 2 คณะ คือ คณะศิลปศึกษา และคณะศิลปนาฏดุริยางค์ เพราะกระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ เชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การเป็นครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

3. สถาบันการศึกษาที่จะเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูโดยใช้วิธีการฝึกอบรม ควรเน้นให้เกิดความคงทนของจิตลักษณะจิตวิญญาณความเป็นครู จึงควรมีการกระตุ้นและให้การเสริมแรงภายหลังการฝึกอบรม มีการติดตามผลเป็นระยะ โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การฝึกอบรมในแต่ละปี การอบรมเจาะลึกเฉพาะประเด็น การให้คำปรึกษา การสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อรักษาภาวะจิตลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นอย่างถาวร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้สอบถามความต้องการของนักศึกษาว่าต้องการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูในด้านใด ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาก่อนว่าควรเน้นการพัฒนาเสริมสร้างในด้านใด แล้วจึงออกแบบกิจกรรมในโปรแกรมที่จะช่วยพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูด้านดังกล่าวเพื่อให้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมามีประโยชน์ต่อนักศึกษาอย่างแท้จริง

2. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรปฏิสัมพันธ์ร่วม ในการเป็นครูให้กับนักศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจเพิ่มรูปแบบของกิจกรรมเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บนหลักการของการสร้างแรงจูงใจ ที่ทำให้บุคคลแสดง กระทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จดังที่ตั้งใจไว้ โดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทนหรือรางวัล เนื่องจากเป็นแรงจูงใจที่จะคอยกระตุ้นให้ครูอยากจะทำผลการปฏิบัติงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

3. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยสำหรับกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้ครอบคลุมจึงควรทำการวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างในเชิงกว้าง เช่น นักศึกษาชั้นปีอื่น โดยเฉพาะปีที่ 4 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งกำลังจะเป็นครูวิชาชีพต่อไป ซึ่งอาจทำให้ได้องค์ความรู้ที่แตกต่างออกไป

4. ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลจากโปรแกรมในด้านการนำไปใช้และการพัฒนาเพื่อทราบถึงผลลัพธ์ (Outcome) ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ควรทำการศึกษาในระยะยาว (Longitudinal study) โดยออกแบบโปรแกรมการพัฒนาให้มีการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงของการมีจิตวิญญาณความเป็นครู นอกจากนี้การศึกษาในระยะยาว ยังจะช่วยให้เห็นถึงพัฒนาการ ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งยังเป็นแนวทางใน

การปรับปรุงการใช้โปรแกรมให้ได้ผลยิ่งขึ้นอันอาจนำมาซึ่งโปรแกรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Banyat, P. (2021). *The Construction of Teacher's Spiritual Measurement for Students in Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University by Using the Semantic Differential* (Doctoral dissertation). Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University.
<http://202.29.52.112/dspace/bitstream/123456789/94/1/58571150109.pdf>
- Barbour, R. S., & Kitinger, J. (1999). *Developing focus group research: Politics, theory and practice*. Sage.
- Chalakbang, W. (2016). The Spirituality of Teachers: A Key Characteristic of Professional Teachers. *Nakhon Phanom University Journal*, 6(2), 123-128. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/65307> [in Thai]
- Charoensuk, O. (2014). Examination of the structural validity of the teacher spirituality measurement model of Students of the Bachelor of Education Program (B.Ed. 5 years), Srinakharinwirot An Analysis of Multigroups. *Journal of Research Methodology*, 29(2), 189-208.
- Chiangkul, W. (2010). *Chapter 6 strategies for educational quality development*.
<https://witayakornclub.wordpress.com/2009/03/02/บทที่-6-ยุทธศาสตร์การพัฒ/> [in Thai]
- Clark, M. (1995). *Thoughtful Teaching*. Cassell.
- Darbavasu, S. (2016). Strategies for Developing Teacher Spirituality to Enhance Professional Teacher of Students in Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University. *Ratchaphruek Journal*, 15(1), 1-10. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal/article/view/90765>
- Dean, G. J., & Murk, P. J. (1998, November 19-22). Progress town analysis an application of the process model for experiential learning in adult education (Paper presentation). In *The 47th annual adult education conference, Adult learning: The essentials of buildg community and defining direction*, Phoenix, Arizona.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED424414.pdf>

- Duangwiset, B., & Sitthisomboon, M. (2017). The development an instructional model by using experiential learning enhancing life skills for student teachers in rajabhat university. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 23(1), 67-84. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/89248> [in Thai]
- Eaka, S. (2017). *Teacher qualifications things that are necessary for Thai education in the 21st century*. <https://web.facebook.com/Suthat-Eka-Sutat-Eaka-1168898606519214/>
- Ghaye, T., & Ghaye, K. (1998). *Teaching and Learning through Critical Reflective Practice*. Routledge.
- Hessong, F., & Weeks, H. (1987). *Introduction to education*. Macmillan Publishing.
- Honey, P., & Mumford, A. (1992). *The manual of learning styles* (3rd ed.). Peter Honey Publications.
- Hongkhunthod, A. (2015, November 8). *The concept of organizing activities to reduce learning time and increase learning time*. <https://www.academia.edu/17951146/กิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน> [in Thai]
- Inta, M. (2017). *Development of a training program based on the concept of experiential learning. to strengthen Emotional and social learning* (Doctoral dissertation). Mahasarakham University.
- Kaensan, A., Chalabang, W., Phengsawat, W., & Steannoppakao, P. (2016). The Development of Teacher Spirit Indicators for Teachers under the Office of the Commission. Basic Education. *Journal of Nakhon Phanom University*, 7(1), 7-15. [in Thai]
- Kernochan, R. A., McCormick, D. W., & White, J. A. (2007). Spirituality and the management teacher: Reflections of three Buddhists on compassion, mindfulness, and selflessness in the classroom. *Journal of Management Inquiry*, 16(1), 61-75. <https://doi.org/10.1177/1056492606297545>
- Khaemmanee, T. (2007). *Science of teaching, body of knowledge for effective learning process management* (6th ed.). Chulalongkorn University.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Kothavee, S. (2014). *The Development of a Teaching Model Based on the Concept of Contemplative Education to Enhance Mind. teacher spirit for education students in the affiliation of Rajabhat University* (Doctoral dissertation). Naresuan University. https://doi.nrct.go.th//ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/NU.the.2014.101

- Kothawee, S. (2014). *The development of instructional model with contemplative education approach to enhance teacher spirituality for Rajabhat University student teacher* (Doctoral dissertation). Naresuan University.
https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/NU.the.2014.101
- Kromraruay, P., Paiwithayasiritham, C., & Polpanthin, Y. (2017). A causal model of factors affecting to teacher spirituality. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(3)*, 836-852.
<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/104544>
- Lawthong, N., & Visessuvanapoom, P. (2010). The development of teacher spirituality measurement. *Journal of Research Methodology, 23(1)*, 25-54.
- Lynch, K., & O'riordan, C. (1998). Inequality in Higher Education: A study of class barriers. *British Journal of Sociology of Education, 19(4)*, 445-478.
<https://doi.org/10.1080/0142569980190401>
- Mahawong, P. (2018). *The development of the teacher spirituality learning model for teacher students at Rajabhat University* (Doctoral dissertation). Srinakharinwirot University.
<http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/270/1/g5561150041.pdf> [in Thai]
- Mascaro, N., Rosen, D. H., & Morey, L. C. (2004). The development, construct validity, and clinical utility of the spiritual meaning scale. *Personality and Individual Differences, 37*, 845-860. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.12.011>
- Matavanukul, D. (2013). *Teaching practice in educational institutes* (Documents for study). Faculty of Education, Surindra Rajabhat University.
- Moon, R. (2004). *Education and society: Issues and explanations in the sociology of education*. Classicalbooks.
- Naiyaphat, O. (2005). *Quantitative and qualitative research methods in behavioral sciences and social sciences*. Pimlak. [in Thai]
- Nhoorit, C., Sirijirakan, W. J., & Sittisomboon, M. (2020). Learning Management Model Using Experiential Learning to Enhance Faith towards Teaching Profession of Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students. *Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University, 14(3)*, 31-41. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Pitchayatat/article/view/237033>
- Office of the Basic Education Commission. (2007). *Follow-up project Honorable Teacher Ideology and teacher spirit*. Ministry of Education.

- Office of the Basic Education Commission. (2014). *Criteria for Quality Awards of the Office of the Committee Basic Education (OBECQA) of the International Standard School Project 2014-2015*. Office of the Administration of Upper Secondary Education.
- Office of the Education Council. (2007). *A learning management model to develop children's ability to Read, think, analyze, write and build knowledge by oneself. By focusing on the students is Important*. Prikwarn Graphic.
<http://pet.nfe.go.th/nfe7607/UserFiles/File/full48031.pdf>
- Pajak, E., & Blaise, J. (1989). The impact of teacher's personal lives on professional role enactment: A qualitative analysis. *American Educational Research Journal*, 26(2), 283-310.
<https://eric.ed.gov/?id=EJ409701>
- Pongpaibool, P. (1997). *A study of the fifth factor of life*. Teachersapa Printing House.
- Prasartree, T. (2019). Teacher's Spiritual Cultivation. *Journal of Curriculum and Instruction Sakon Nakhon Rajabhat University*, 10(29), 153-165.
<https://jci.snru.ac.th/ArticleViewFile?ArticleID=20&FileArticle=20-ArticleTextFile-20190812143045.pdf>
- Puttanachot, P. (2019). *Development the professional teacher strengthen program under the schools* (Master's thesis). Mahasarakham University.
<http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/605>
- Shulman, L. S. (1992). *Knowledge and teaching: Foundations of the new reform*. Harvard Educational Review, 57(1), 1-22. <https://people.ucsc.edu/~ktellez/shulman.pdf>
- Sriareporn, P., Xuto, P., Supavitpatana, P., & Tantranont, K. (2013). Development of Experienced Learning Activities for the Moral and Ethical Promotion During Practicing in Postpartum Care of the Fourth Year Nursing Students. *Nursing Journal*, 40(1), 74-88. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/cm nursing/article/view/18909/16674> [in Thai]
- Suapumee, N., Naksrisang, W., & Singhasem, P. (2017). Management of Experiential Learning in Nursing Education. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 27(1), 12-21.
<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/tnaph/article/view/84953>
- The Teachers Council of Thailand. (1990). *Professional standard criteria for publishing teachers*. Teachers Council Ladprao. [in Thai]

Yasothara, T., Chomdokmai, M., & Tongson, P. (2022). The pre-service training curriculum development to enhance teacher spirituality for teacher students. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU, 9(2)*, 114–129. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/249260>